

AMINA J. MOHAMMED

HUN VIL REDDE VERDEN

Vinterens helt store samtaleemne er blevet FN's nye migrantaftale, Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. En aftale, der har fået nationalstaterne til at sætte spørgsmålstejn ved FN's fortsatte betydning. Men 'hvem' er FN egentlig? ELLE har talt med FN's næstkommanderende, vicegeneralsekretær Amina J. Mohammed. Hun tror på FN og nøjes ikke med at tale om alt det gode, man kunne og burde gøre – hun gør det rent faktisk og har haft mere end en afgørende finger med i spillet om, hvad der skal være hele verdens fokus indtil 2030.

At det ikke er hvem som helst, ELLE har fået mulighed for at interviewe, skal der ikke herske tvivl om. Som vicegeneralsekretær i FN er Amina J. Mohammed nummer to i en af verdens mest agtede institutioner, og hendes kalender er hårdt pakket. Efter lidt forhandlinger kan der dog afsættes præcis 25 minutter til både interview og fotografering – alt afhængt af militærisk præcision af vicegeneralsekretærens stab, der er med hende på lynvisit i København i efteråret. Så da den farvestrålende topchef sætter sig over for mig, er det da også om at gå lige til sagen.

Vi begynder med FN. Og her er det vigtigt som læser lige at have statsminister Lars Løkke Rasmussen i baghovedet. For som privatperson kan man til tider undre sig over, hvad FN's rolle er i dag i en verden, der bliver mere og mere opdelt, fordi hver nationalstat synes at have sin egen agenda. Det viste sig med al tydelighed i december, hvor Løkke Rasmussen måtte tage til Marrakech for at underskrive den omdiskuterede FN-erklæring om migration, efter at både udviklingsminister Ulla Tørnæs og integrationsminister Inger Støjberg havde takket nej til at tage af sted. Der blev nemlig sået tvivl om, hvorvidt den ellers frivillige erklæring pludselig kunne betragtes som juridisk bindende og dermed

influere på de enkelte medlemslandes integrationspolitik.

Til Berlingske sagde Lars Løkke Rasmussen efter tilslutningen: "Det bekymrer mig, når folk begynder at sætte spørgsmålstejn ved værdien af internationalt samarbejde, fordi det har vi brug for. Det er ligesom i skolegården – hvis der ikke er nogle regler og en gærdvagt, er det de store, der kanøfler de små. Derfor har vi brug for et internationalt samarbejde." Og statsministeren sluttede: "Og jeg kan da se nogle tendenser i tiden, hvor der er nogle, der begynder at sætte spørgsmålstejn ved det, og som har den attitude, at medmindre man kan få det 100 procent, som man selv vil have det, skal man vende ryggen

til det hele. Og det går jo ikke.”

Da jeg møder vicegeneralsekretær Amina J. Mohammed, bruger hun næsten samme ord-billede: ”Jeg tror, at hvad der er ualmindelig vigtigt, er, at FN’s rolle er at blive ved med at være det globale rådhus for den globale landsby – globaliseringen er virkelig, den er her; den har haft sine gode effekter, den har haft sine knap så gode effekter. Vi har en række problemstillinger, der udfordrer os, hvad end det er klimaforandringer eller migration eller konflikter, de er der, handelskri-gen ... det er realiteter. Målet er udviklings-målene (2030-målene, red.), Paris-aftalen (december 2015: klimamål sat af 196 nationer, red.), finansieringen, som vi blev enige om i Addis Ababa (juli 2015: at klima og miljø nu er en uadskillelig del af udvikling, red.). Det er det, vi stræber efter. Så FN’s opgave er vir-kelig at prøve at lukke hullerne mellem reali-teterne og det ønskede. Og vi arbejder dagligt på at gøre det. For den vare, som vi sælger, er håb. At vi rent faktisk kan ændre verden, at vi rent faktisk kan gøre den til et bedre sted. At vi kan overholde charteret og vores kerne-værdier, som stræber efter at sikre, at vi har udviklede menneskerettigheder og fred. Så det er relevant, og det er nødvendigt, i højere grad i dag end nogensinde. For uanset hvilke skridt vi tager i dag, vil de have en indflydelse på fremtiden.”

”Og ja,” tilføjer vicegeneralsekretæren, ”jeg tror faktisk, at menneskerettigheder er under beskyndning. Ligesom det multilaterale er. Folk tænker mere som øboere; at deres problemer umiddelbart kan blive løst inden for deres nationale interesser. Men problemerne er kæmpestore. De krydser grænser, uanset om man kan lide det eller ej. Klimaforandringer handler ikke om et givent land og dets grænser. De krydser grænserne som et resultat af, hvad mange gør for at give os de resultater, vi har, inden for klima. Det samme, som man kan sige om de forskellige andre konflikter, vi ser: Det handler om ekskludering, det handler om uretfærdighed, som fornemmes af folk, og de rejser sig og reagerer på deres egen måde. Så jeg tror, vi har meget at gøre for virkelig at prøve at holde det tidevand tilbage, for at forklare folk, hvorfor det er bedre at gøre ting sammen end hver for sig. For det samlede resultat vil give afkast til alle.”

Vi er nødt til at sætte langsigtede mål – sammen

Når repræsentanterne fra medlemslandene mødes, som de gjorde i Marrakech, omend mange – inklusive lande som USA og Austr-

lien – ikke ville underskrive migrationserklæringen, er det som en del af 2030-målene, der er sat ud fra, hvad Amina J. Mohammed kalder ”kernen i det hele”, nemlig ”at få folk ud af fattigdom, sikre at ulighederne ikke efterlader nogen tilbage; at vi italesætter det, og at menneskerettigheder respekteres på tværs af kloden.”

FN’s klare fordel er ikke at have snævre, nationale interesser, men altid øje for menneskerettigheder set ud fra det helt store perspektiv. Så når Amina J. Mohammed omtaler FN som ’det globale rådhus’, betyder det bl.a. også, at generalsekretæren er portugiser, hun selv nigerianer, mens f.eks. repræsentanten for international migration, som stod i spidsen for konferencen i Marrakech, er canadier. Sammen er de med til at gøre det klart, at udviklingsbistand ikke længere kun handler om ”hjælp til sundhed, uddannelse, kønslighed, fattigdomsbegrænsning, adgang til vand”, som var 2015-målene. 2015-målene virkede, men ”glasset var halvt fuldt, halvt tomt. Så da vi skulle skabe 2030-målene, besluttede vi, at samtalen de sidste 20 år om bæredygtig udvikling, som betød investeringer og forbedringer af folks økonomi og dermed også folks liv, burde være noget, der kunne bygges videre på og ikke bare var en hurtig lappeløsning. For hvad angår bæredygtig udvikling, findes der ikke hurtige lappeløsninger.”

De første seks af de i alt 17 2030-mål er en gentagelse af 2015-målene, nemlig fokus på fattigdom, sult, sundhed, uddannelse, ligestilling og rent vand, mens målene fra syv til 17 handler om økonomi. ”For udvikling handler om, at økonomien skal være inklu-

De seks første 2030-verdensmål er identiske med 2015’s, og flere af dem er mere eller mindre indbyrdes afhængige: 1. Afskaf fattigdom, 2. Stop sult, 3. Sundhed og trivsel, 4. Kvalitetsuddannelse, 5. Ligestilling mellem kønnene, 6. Rent vand og sanitet.

derende og bæredygtig; at den skal vokse på en måde, så den betaler for de første seks mål, og at den hviler på to søjler, nemlig på lovgivning og stærke institutioner og på partnerskaber. Og dermed at inddrage andre i hjælpen med at betale regningen. Det fælles ansvar for udvikling rækker ud over den offentlige sektor og til den private sektor og andre interessenter,” uddyber vicegeneralsekretæren og forklarer dermed, at verdenssamfundet ikke længere ’bare’ er de enkelte landes regeringer, der tildeler ulandsbistand, men også erhvervslivet, pensionskasser, NGO’er, dig og mig. Vi har alle sammen et ansvar for, at 2030-målene nås, fordi vi har en fælles interesse i verdens tilstand, eller i skolegårdens, med statsminister Løkke Rasmussens ord.

”Så det er faktisk, hvad det hele handler om,” smiler Amina J. Mohammed. ”Nemlig: Hvordan vi i fællesskab kan se frem til en mere fredelig og løfterig verden. Og at vi udtrykker alles bekymringer. Og at dette i en eller anden forstand er en rejse, og at alle har et forskelligt udgangspunkt. Og i visse tilfælde mister folk faktisk det, de havde, så det er en global udfordring, det handler ikke længere om at kigge mod nord og sige, at det er vores benchmark. Nej, demokratier er under pres alle ▶

vegne. Menneskerettigheder er under pres alle vegne. Så vi er nødt til at vende tilbage til vores kerneværdier og vores erklæring og holde godt fast i dem og prøve at sikre, at der er en bedre forståelse for, hvad FN står for, og hvad det prøver at opnå."

For mig er ligestilling grundlaget for alt

Vicegeneralsekretæren kommer fra små kår, men har arbejdet sig op som bl.a. entreprenør og som medlem af Nigerias regering og fungerede som særlig rådgiver for den tidligere generalsekretær for FN, Ban Ki-moon, i forbindelse med 2030-erklæringen. Hun fik ikke mindst indført mål om bæredygtighed, og Amina J. Mohammed havde da også titel af miljøminister i Nigeria, da hun fik tilbudt topposten i FN i december 2016. Derfor spørger jeg hende: *Du arbejder selvfølgelig for alle 2030-målene, men hvad er dit naturlige fokus? Er det kvinder, fattigdom, miljøet ...?* Amina J. Mohammed ler hjerteligt. "Du ved, når folk spørger mig om, hvad mit 'favorit-mål' er, så er det sådan, at jeg har været en del af den vidunderlige gruppe af mennesker, som har udformet dem, og jeg svarer derfor altid, at de er som mine egne seks børn: Hver enkelt af dem er specielle, men tilsammen er de forrygende. Så jeg føler virkelig, at hvert eneste af målene har en særlig plads i forhold til at opnå, hvad jeg først og fremmest vil sige er en påvirkning af kvinders liv. Så naturligvis har jeg en forkærlighed for ligestillingsmålet, men jeg ville betragte det som en 'laderstation' for alle de øvrige 16. Hvordan influerer ligestillingsagendaen på de 16 mål, og hvilken indflydelse har de 16, som vil give et bedre slutresultat for kvinder?"

Nu vi taler om kvinder: FN's generalsekretær, Antonio Guterres, har udnævnt talrige kvinder til vigtige poster omkring sig; og selvfølgelig er disse kvinder ikke hvem som helst (hun ler), men alligevel: Hvorfor er det vigtigt med et så stærkt fokus på kvinder i verden af i dag? "Kvinder er aldrig blevet betragtet som en integreret del af et hele. Vi har altid underinvesteret i dem og tildelt dem en rolle, som er langt bagefter og ikke udnytter deres potentialer. Kvinder har ret til at være en del af alt, hvad der har med deres udvikling og udviklingen af deres lokalsamfund og verdenssamfundet at gøre. Vi udgør 50 procent. Og hvis man gerne vil investere i at få en flyvemaskine op at flyve, så vil man ikke gøre det med bare én vinge. Man har brug for to."

"Så det er ikke enten-eller, det er nødt til at være et samarbejde og et partnerskab mænd og kvinder imellem, så de prøver at opnå det

bedste for helheden. Jeg ser det som to alen af et stykke. Og det er meget vigtigt ift. udfaldet af 2030-målene, men også for menneskeheden. Meget vigtigt. Og inden for FN er den største feminist selvfølgelig Antonio Guterres – han advokerer oprigtigt for det her. Han siger det ikke bare, han udlever det, og han handler på det. Kønslighed er til stede på alle niveauer, fra lederniveauer til koordinatore i styrelser og råd på tværs af 129 lande, så kønsligheden og reformationen udspringer fra sekretariatet, som han har den daglige le-

"Den vare, som vi sælger, er håb"

Amina J. Mohammed

delse af, og helt ud i alle grene af systemet med over 40 agenturer og programmer. Så vi håber, at vi i løbet af de næste tre år vil være i stand til at gøre kønslighed til en selvfølge." *Og har hans feminisme også styrket din overbevisning?* "Absolut! Jeg tror, at det, vi gør, er, at endelig ... når man siger, man har et proaktivt standpunkt om at sikre kønslighed, så vil man, uanset hvilken position man indtager, prøve at føre det ud i livet, hvad enten det er gennem de opgaver, man udfører, eller det personale, man ansætter. Og du gør det ikke, fordi du skylder nogen noget, og du gør det ikke for at ramme et tal, du gør det for evnerne og meritterne, og dem har kvinder. De har evnerne til at tilføre værdi til det, vi gerne vil udføre."

Ifølge kvindelige ledere, så er mange bange for at ligne kvinder ...! Hun ler: "Du har ret!" Clinton og Merkel, ingen nævnt, ingen glemt. *Men du favner det. Er det også en del af dit feminine fokus?* "Jeg er meget stolt af at være kvinde. Og jeg kan lide at være en kvinde. Jeg forstår godt udfordringerne, og jeg ved godt, hvordan det er at være i et rum udelukkende med mænd og at kæmpe. Men jeg tror, at det, man skal gøre, når man opnår en lederposition som kvinde, er at tage flere kvinder med sig. Og jeg føler, at jeg har gjort så meget i min karriere – fordi jeg har været velsignet med at have muligheden – at når jeg først når dertil, har jeg det virkelig afslappet med at få så mange andre lukket ind, som jeg kan. Og jeg er opmærksom på at sige til unge mennesker, at det er o.k. at være dem, de er. Og

at være kvinde er vidunderligt, det er skønt – vi burde fejre det! Og at være en succesfuld kvinde er endnu bedre. Og at være en succesfuld kvindelig leder taler af sig selv i fulde mål for, hvad potentialet og mulighederne er for menneskeheden."

"Vi får ikke så ofte sådanne positioner, og vi er nødt til at være fair med hensyn til, at ikke alle er skabt af samme surdej, så jeg vil sige, at uanset hvor du ser en kvinde, der endelig er lukket ind på mændenes domæne, og som kæmper for at holde fast i sin kvindelighed i så konkurrencelystne omgivelser, så hjælp hende. Om det er som regeringsmedlem eller i bestyrelser; jeg har været et hav af steder, hvor det har været en kamp, men jeg har set andre kvinder komme med, og jeg har set det som en pligt at hjælpe dem og styrke dem."

"Her i FN har vi så mange vidunderlige kvindelige ledere, og vi har et forum, hvor vi styrker hinanden. Vi spiser sammen, vi danser sammen, eller vi har nogle yderst seriøse debatter, hvor vi er enige om, at vi godt må være uenige – bare fordi man er kvinder, er man ikke nødvendigvis enige, bestemt ikke. Så jeg synes, det er en positiv måde at rykke dagsordenen fremad på. Og at prøve at sikre, man ikke bliver en stereotyp, men at man favner den, man nu er. At man opfatter det, man kommer med af forskellige tankegange, forskellige kulturer, forskellige erfaringer, forskellige historier, som en styrke og ikke underkender dets værdi på nogen måde."

Gik ud af skolen for at finansiere familien

Apropos at være en leder og apropos erfaringer: Du er den ældste af fem piger. (Hun ler og nikker sigende). Har den position i familien på en eller anden måde forberedt dig på lederrollen? "Jeg blev født omvendt, hvilket betød, at jeg landede på fødderne, da jeg kom til verden. De troede ikke, jeg ville klare den, dels fordi jeg kom ud med fødderne først, dels fordi jeg havde navlestrengen om halsen – men jeg var så heldig at blive født under vestlige forhold (moderen var engelsk statsborger, red.), derfor overlevede jeg. Men: Jeg landede på mine fødder. Og jeg tror, det ... Min mor har altid sagt til mig, at selv da jeg var barn, græd andre børn for ingenting, men ikke jeg. Jeg var meget selvstændig. Men mine forældre blev skilt, og vi mistede min far tidligt, som 50-årig. Vi var fem piger, og kulturen i Nigeria var: 'Åh Gud, han er død, hvad gør vi med de her fem piger? De er ikke færdige med deres uddannelser endnu, de er vores ansvar ... vi gifter dem bort!' Og min far havde altid sagt: 'Jeg kommer ikke til at efterlade jer penge, for

Voldsomme forandringer i klimaet forårsaget af bl.a. forurening og befolkningstilvækst er også en af de udfordringer, vi bedst løser sammen, mener FN. Her oversvømmelse i Myanmar, juli 2018.

Da FN's vicegeneralsekretær så den danske kassecykel, var hun nødt til at få et billede med den. Den repræsenterer en stor del af det, FN's 2030-mål plæder for, fra miljø til bekæmpelse af fattigdom.

jeg har ikke nogen; jeg er tjenestemand. Men jeg har et tag, I kan få over jeres hoved, bare i tilfælde af at folk vil prøve at gøre livet surt for jer, eller at I får en mand, som ikke vil overholde jeres rettigheder.' Så vi havde tag over hovedet. Og ingen vidste, om vi skulle leve af vand og brød eller kød og kartofler, men vi havde et sted. Og for mig blev det en forpligtelse over for mine fire søstre at sikre mig, at de afsluttede deres uddannelser, og at vi kunne leve de liv, som min far havde håbet for os: At vi ville blive uafhængige og realisere vores potentiale. Så på sin vis, ja, forberedte det mig ..."

Hvordan kunne du hjælpe dem? "Jeg arbejdede." Hun ler lidt ... "Jeg var nødt til at gå ud af skolen og arbejde hårdt for at kunne brødføde ikke blot mine søstre, men også min udvidede familie. For min far var det ældste barn, så han efterlod sig en udvidet familie; sin mor, sine søstre ... Han sagde altid til mig: 'Vær ikke bekymret for mine brødre, men jeg er nødt til at bede dig om at tage dig af mine to søstre og min mor.' Så det er igennem mange år, jeg har kendt til familiestruktur, lokalsamfund og samfundet i det hele taget. Det har været godt for mig, fordi det har givet mig mulighed for at trække på viden om, hvad 'nødvendige behov' er. Jeg kan huske, da jeg havde tjent penge nok til, at jeg kunne købe en bil, men at jeg tænkte, at med pengene for en ny firmabil ville man kunne uddanne den og den, eller man kunne bygge dit eller styrke dat. Så jeg brugte pengene på mennesker i stedet. Men det var en stor tilfredsstillelse at vide, at selv en lille sum penge kunne gøre så stor en forskel for andre, hvorimod hvis jeg brugte den, ville det bare være på en luksusgenstand."

Og Amina J. Mohammed mindes en hændelse for nylig, hvor hendes børn, der alt andet lige har fået en mere privilegeret opvækst end hun selv, var med på besøg i landsbyen. Hun tog deres telefoner og låste dem inde i bilen. Dels fordi de skulle være nærværende og tale med folk, dels fordi en enkelt iPhone kostede mere end en månedsløn for landsbyboerne og stod i skærende kontrast til det, de ville have brugt pengene på: mad. Overlevelse. "Så værdien af levebrød og af livsstil blev

AMINA J. MOHAMMED

Født den 27. juni 1961 i staten Gombe, Nigeria. Vicegeneralsekretær i FN siden 28. februar 2017.

Uddannet i Nigeria og England. Især specialiseret inden for klima og bæredygtig udvikling. Endvidere adjungeret professor i Development Practice ved Columbia University og medlem af flere internationale råd og paneler, bl.a. the Global Development Program of the Bill and Melinda Gates Foundation, the African Women's Millennium Initiative, Girl Effect og the ActionAid International Right to Education Project.

meget synligt for mig ... Men jeg har haft et fantastisk liv. For jeg kan tale med vægt bag mine ord, fordi jeg ved, hvordan det er. I sidste uge var jeg hjemme i Nigeria, jeg tog ud til landsbyen, jeg sad sammen med dem alle sammen og lyttede til deres problemer. Og det, jeg hører, styrker mig til at tage tilbage til hovedkvarteret, til FN, til systemet. Og når jeg så hører nogen sidde og fedte med en eller anden teknisk detalje, siger jeg: 'Den tekniske detalje er ikke lige så vigtig som at redde livet for en fødende kvinde, der ikke har et sundhedssystem. Så kan vi lige parkere det for et øjeblik og komme videre med de *rigtige* emner!' Det er, hvad det gør ved dig. Det påminder dig."

Jeg kommer til at dø i mit arbejdstøj

Fotografen har bedt om fem minutter, og der er næsten gået 20, så jeg slutter af med at spørge den tilsyneladende utrættelige kvinde: *Du har et travlt program, og du har seks børn ...* "Ja, fire døtre og to sønner – og et barnebarn!" Hun lyser op. "Ja, jeg er bedstemor." Hun ler: "Jeg elsker det."

Så hvad driver dig? Hvad får dig op om morgenen? "Jeg er ikke færdig med opgaven, så jeg næres af arbejdet. Jeg tænker ikke på mit arbejde som et arbejde, det er mit liv. Så jeg får

energi af at kunne stå op og gøre mere. Af at se på de ting, der ikke er blevet gjort. Og jeg er nødt til at tale med regeringsmedlemmer om, hvorfor vi gør, som vi gør. Og jeg tager hjem til Nigeria og har brug for tid sammen med min familie, men der er ikke tid, for der er en hel flok af unge mennesker, som kommer og siger: 'Vi vil gerne gøre det her – kan vi lige låne et kvarter af din tid?' Men alle siger et kvarter, og pludselig er det blevet 24 timer. Så: Så længe jeg kan give noget, der gavner andre, er jeg tilfreds. Og det giver mig energi. Ellers ved jeg ikke, hvor jeg får den fra – den er fra Gud. Men det motiverer mig, fordi opgaven ikke er udført. Jeg kommer sikkert til at dø iført arbejdstøj ... Men det er ikke færdigt, og indtil det er færdigt, bliver jeg ved."

FN's vicegeneralsekretær smiler, takker for interviewet og retter opmærksomheden mod fotografen. Da de aftalte fem minutter er gået, får hun øje på en dansk kassecykel, som står på hotellet, og smiler til sin sekretær, at hun gerne vil have taget et billede på den. Fotografen er hurtig og knipses med. Amina J. Mohammed smiler begejstret, står af cyklen, lægger ansigtet i rette folder og er straks videre til næste dagsorden uden at se sig tilbage. For opgaven med at redde verden er ikke fuldført. ♦

